

De toetsingscommissie Wet werk en bijstand

Jaarverslag 2008

4 maart 2009

Inhoudsopgave

1. Algemeen
2. Aanvragen en uitgebrachte adviezen
3. Bevindingen en aanbevelingen

Bijlagen:

1. kernoverzicht van de gemeenten die over 2007 een aanvraag hebben ingediend

1. Algemeen

In artikel 74 van de Wet werk en bijstand (WWB) is bepaald dat aan een gemeente op verzoek van het college van burgemeester en wethouders een aanvullende uitkering voor het inkomensdeel WWB kan worden verstrekt, indien de door de gemeente gemaakte kosten van algemene bijstand hoger zijn dan de daarvoor verstrekte uitkering.

Artikel 73 van de WWB bepaalt dat er een onafhankelijke toetsingscommissie is die tot taak heeft een oordeel te geven over een dergelijk verzoek. Bij de beslissing op dit verzoek betreft de minister, naast het oordeel van de toetsingscommissie, het oordeel van de Inspectie Werk en Inkomen over de uitvoering van deze wet. De minister neemt uiterlijk 31 december van het jaar, volgend op dat waarop de aanvraag betrekking heeft, een beslissing.

De voorwaarden waaronder een verzoek kan worden ingediend en de criteria waarop de toetsingscommissie een verzoek beoordeelt, zijn nader uitgewerkt in het Besluit WWB en in de Regeling WWB. Deze houden in dat een aanvullende uitkering slechts kan worden toegekend als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. de kosten van algemene bijstand overschrijden de toegekende uitkering inkomensdeel met minimaal 10 procent.
2. de aanvraag is ingediend voor 1 augustus van het jaar, volgend op dat waarop de aanvraag betrekking heeft.
3. de gemeente heeft voldaan aan de gestelde vormvoorschriften.
4. in de gemeente naar het oordeel van de toetsingscommissie sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt. (Geldt voor gemeenten met meer dan 10.000 inwoners)
5. de overschrijding van 110 procent van de toegekende uitkering inkomensdeel naar het oordeel van de toetsingscommissie niet het gevolg is van een onrechtmatige uitvoering van de wet.
6. de overschrijding van 110 procent van de toegekende uitkering inkomensdeel naar het oordeel van de toetsingscommissie niet het gevolg is van beleidskeuzen van, dan wel handelen door het college of de gemeenteraad. (Geldt voor gemeenten met meer dan 40.000 inwoners).

Met ingang van het beoordelingsjaar 2005 is in de Regeling WWB verder bepaald dat de commissie bij een gemeente tussen de 10.000 en 40.000 inwoners waarin naar het oordeel van de commissie geen sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt, het gevoerde gemeentelijke beleid en de uitvoering daarvan bij de oordeelsvorming kan betrekken. De commissie heeft in dat geval de bevoegdheid te komen tot een positief advies, indien dat beleid of de uitvoering daarvan daartoe aanleiding geeft. Deze bepaling heeft dus voor een gemeente in deze grootteklasse het karakter van een hardheidsclausule wanneer er geen sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt.

De toetsingscommissie bestond in 2008 uit de heer. Th.J.F.M. Bovens (voorzitter) en de leden mevrouw J.M. Hoogland en de heer R. van der Veen. De plaatsvervangend leden waren de heer A. Mosterd en mevrouw E. Toxopeus.

Per 29 februari 2008 heeft de heer P. de Weerd zijn functie als ambtelijk secretaris van de toetsingscommissie beëindigd. Als vervanger van hem is ingaande 1 maart 2008 als ambtelijk secretaris aangewezen de heer C.A.Westra van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De leden van de commissie willen hun waardering uitspreken over de wijze waarop de heer de Weerd zijn taak heeft uitgeoefend. In het inhoud en vorm geven van de commissie is de inbreng van hem van zeer grote waarde gebleken.

De commissie is in 2008 vier keer bijeengewest (22 februari, 12 september, 24 oktober en 28 november).

2. Aanvragen en uitgebrachte adviezen

Algemeen

Zowel de specifieke regelgeving voor de aanvullende uitkering als de invulling door de commissie van de eigen beoordelingsruimte is in 2008 niet veranderd ten opzichte van 2007. Ook anderszins is de werkwijze van de commissie in 2008 niet veranderd.

De volledige beschrijving van de werkwijze van de commissie is te vinden in paragraaf 2 en bijlage 5 van het jaarverslag 2006.

65 gemeenten hebben in 2008 een aanvraag ingediend voor een aanvullende uitkering budget inkomensdeel 2007. Een overzicht van deze gemeenten en de bedragen waarop de gemeente aanspraak kon maken is opgenomen in bijlage 1.

Het aantal gemeenten dat een aanvraag indiende was daarmee aanzienlijk hoger dan in 2007 en ongeveer terug op het niveau van eerdere jaren. Het totale bedrag van de aanvragen in 2008 bedraagt ca. 6.6 mln. en is daarmee beduidend lager dan in 2007.

Alle gemeenten hebben de aanvraag op tijd ingediend. Daarbij hoefde in geen enkel geval uitstel te worden verleend vanwege het in eerste aanleg ontbreken van een of meer bijlagen. In één geval heeft de commissie besloten tot een herstel termijn. Dit omdat de aanvraag niet overeenkomstig de regeling was ingediend door het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente of een door hem gemandateerd ambtenaar.

Voor de vaststelling van het bedrag waarop een gemeente aanspraak kon maken bij een positief advies, is de commissie in beginsel uitgegaan van de toegekende budgetten inkomensdeel en van de kosten van bijstand zoals deze zijn opgenomen in de bijlage specifieke uitkeringen bij de gemeentelijke jaarrekening 2007. Bij één gemeente is hiervan afgeweken, gelet op de informatie die de gemeente bij de aanvraag heeft overlegd over de feitelijke kosten van bijstand.

Door de Inspectie Werk en Inkomen is voor 64 gemeenten vastgesteld dat de verlening van bijstand rechtmatig was. Bij één gemeente was dit niet het geval.

Van de 65 gemeenten waren er:

- 12 met minder dan 10.000 inwoners;
- 49 tussen de 10.000 en 40.000 inwoners;
- 4 met meer dan 40.000 inwoners.

Bij de 12 gemeenten met minder dan 10.000 inwoners kon worden volstaan met een beoordeling van de rechtmatigheid van de uitgaven en met een beoordeling of de gemaakte analyse van het tekort voldeed aan de minimaal daaraan te stellen eisen. Dit heeft bij deze 12 gemeenten geleid tot een positief advies.

Voor de 49 gemeenten tussen de 10.000 en 40.000 inwoners diende de commissie, behalve de rechtmatigheid, alleen de situatie op de arbeidsmarkt te beoordelen. Dit heeft geleid tot de volgende bevindingen:

- 7 van de 49 gemeenten hebben voldaan aan het arbeidsmarkt criterium van de Regeling WWB;
- van de overige 42 gemeenten hebben 4 gemeenten voldaan aan de aanvullende beoordelingsnorm van de commissie op basis van de CBS-indicator voor de werkloze beroepsbevolking in het COROP-gebied van de gemeente;
- Van de overige 38 gemeenten hebben 10 gemeenten voldaan aan de aanvullende beoordelingsnorm van de commissie op basis van de CWI-indicator voor de niet-werkende werkzoekenden in de gemeente;

- Van de overige 28 gemeenten heeft de commissie voor de beoordeling van de situatie op de arbeidsmarkt gebruik gemaakt van de door de gemeenten met de aanvraag meegezonden analyse van de arbeidsmarkt en de overige meegezonden informatie. Aan 20 van deze gemeenten is aanvullende informatie gevraagd om de situatie op de arbeidsmarkt nader te kunnen beoordelen. De commissie heeft, op basis van deze bovengenoemde informatie voor 23 van deze gemeenten besloten tot een positief advies. In 4 gevallen heeft de commissie besloten tot een negatief advies.
- In één geval is de commissie niet voor 31 december 2008 gekomen tot een advies. Aan deze gemeente is bericht gezonden dat de commissie in de eerste vergadering van 2009 een advies zal uitbrengen.

Van de 4 gemeenten met meer dan 40.000 inwoners diende de commissie, behalve de rechtmatigheid, ook de situatie op de arbeidsmarkt en beleid en uitvoering te beoordelen. Dit heeft geleid tot de volgende bevindingen.

Ten aanzien van de situatie op de arbeidsmarkt

- 1 gemeente voldeed aan het arbeidsmarkt criterium van de Regeling WWB;
- Van de overige 3 gemeenten hebben er 2 gemeenten niet voldaan aan de aanvullende beoordelingsnorm van de commissie op basis van de CBS-indicator voor de werkloze beroepsbevolking in het COROP-gebied van de gemeente. Van deze 2 gemeenten heeft 1 gemeente voldaan aan de aanvullende beoordelingsnorm van de commissie op basis van de CWI-indicator voor de niet-werkende werkzoekenden in de gemeente. Van de andere gemeente is de commissie op basis van de door de gemeente met de aanvraag meegezonden informatie alsnog tot het oordeel gekomen dat er sprake was van een bijzondere situatie op de arbeidsmarkt.
- Hoewel één gemeente voldeed aan beide, door de commissie zelf geformuleerde beoordelingsnormen, heeft de commissie, gelet op het rapport van de Inspectie Werk en Inkomen, op grond van artikel 15, derde lid, onderdeel b, 2°, van de Regeling WWB, voor deze gemeente een negatief advies uitgebracht.

Ten aanzien van beleid en uitvoering

De commissie heeft, evenals in voorgaande jaren, haar oordeel over beleid en uitvoering primair gebaseerd op het oordeel terzake van de Inspectie Werk en Inkomen.

De Inspectie is voor drie van de 4 gemeenten tot het oordeel gekomen dat er geen sprake was van vermijdbare kosten als gevolg van de beleidskeuzen van, dan wel het handelen door het college of de gemeenteraad. De commissie heeft zich bij deze oordelen van de Inspectie kunnen aansluiten.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de 65 gemeenten die een aanvraag hebben ingediend en van de wijze waarop de advisering tot stand is gekomen. Deze bijlage is tevens voorzien van een kaart van Nederland waarop deze 65 gemeenten zijn aangegeven.

4. Bevindingen en aanbevelingen

Na een sterke daling van het aantal aanvragen over 2006 in 2007, is er over 2007 in 2008 sprake van een sterke stijging van het aantal aanvragen. Met 65 aanvragen behoort 2008, zoals uit de onderstaande tabel blijkt, tot de jaren met het hoogste aantal aanvragen.

Aanvragen en uitgaven over 2004 t/m 2007

	2004	2005	2006	2007
aantal aanvragen	65	55	26	64 ¹
aantal toekenningen	59	49	25	59
bedrag toekenningen	€ 9.913.564	€ 5.983.691	€10.490.000	€ 6.603.085
in % van macrobudget	0,2%	0,1%	0,25%	0,2 %

Hoewel het aantal ingediende en gehonoreerde verzoeken over 2007 aanzienlijk hoger is dan over 2006, is er ten opzichte van 2006 toch sprake van een nominale daling van het beslag op het macrobudget. Dit heeft er vooral mee te maken dat 2006 een bijzonder jaar was waarin weinig kleine en relatief veel grote(re) gemeenten (2 met meer dan 100.000 inwoners en 3 juist onder die grens) een beroep deden op de aanvullende uitkering.

Van de 65 gemeenten die een aanvraag hebben ingediend was voor 38 gemeenten de procedure nieuw (4 < 10.000 inw., 33 tussen 10.000 en 40.000 inw. en 1 > 40.000 inw.) . 4 gemeenten hebben tot dusverre voor alle jaren een aanvullende uitkering aangevraagd (Onderbanken, Tubbergen, Veenendaal en Wymbritseradiel)

In het jaarverslag 2006 heeft de commissie aandacht gevraagd voor enkele zaken die van belang zijn voor de gehele procedure van de aanvullende uitkering, zoals de aandacht van de gemeente voor de factoren die het uitgavenverloop bepalen en de relatie tussen een overschot op het werkdeel en een tekort op het inkomensdeel. In het verslag van 2007 heeft de commissie aangegeven dat dit ook in 2007 onverminderd van belang was.

Voor de aanvragen in 2008 komt de commissie tot eenzelfde constatering. Het gaat daarbij zowel om de kosten van bijstand die het gevolg zijn van niet door de gemeente te beïnvloeden factoren, als om het effect van eigen beleid en uitvoering op die kosten. Gemeenten volstaan nog altijd vaak in hun rapportage met het in meer of minder uitgebreide vorm beschrijven van het beleid dat wordt ingezet om het beroep op bijstand te beperken.

De commissie onderschrijft het belang van de beleidsinzet om de kosten van bijstand zo dicht mogelijk bij het toegekende budget inkomensdeel te krijgen. Voor de effectiviteit van die beleidsinzet blijft het naar het oordeel van de commissie voor een gemeente echter van evenzoveel belang om meer inzicht te hebben in waardoor de kosten van bijstand worden veroorzaakt en in wat de opbrengsten van het beleid zijn.

De commissie realiseert zich dat het, zeker voor de kleinere gemeenten, niet altijd mogelijk is om op dit punt tot een bevredigende analyse te komen. Desondanks is de commissie van oordeel dat een gemeente in staat moet worden geacht om een goede analyse te maken. Naar het oordeel van de commissie is het voor alle gemeenten, maar zeker voor gemeenten met een tekort op het Inkomensdeel WWB, van belang om een zo goed mogelijk inzicht te hebben in de kosteneffectiviteit van het ingezette beleid.

¹ Over 1 aanvraag over 2007 brengt de commissie in 2009 advies uit.

Vanwege dit belang is de commissie voornemens om in 2009 meer nog dan in andere jaren aandacht te besteden aan de inhoud van de door de gemeente bij de aanvraag te voegen analyses van beleid en uitvoering. Met name zal dit gebeuren op de kwantitatieve resultaten in de analyses en op de mate waarin in de analyses aandacht gegeven wordt aan een kwantitatieve en kwalitatieve vergelijking met omliggende gemeenten, vergelijkbare gemeenten elders in Nederland of regio en/of Nederland als geheel.

In de jaarverslagen van 2006 en 2007 heeft de commissie uitgebreid stilgestaan bij de (onder) uitputting van het werkdeel WWB. Ook in het verslagjaar 2008 is de commissie er niet in alle gevallen van overtuigd dat de gemeenten met de inzet van het werkdeel WWB een maximale inspanning hebben geleverd om het tekort op het inkomensdeel te verkleinen. Om dezelfde redenen als genoemd in het jaarverslag van 2007 heeft dit aspect echter niet geleid tot een negatief advies. Gelet op het alles of niets karakter van de aanvullende uitkering is het naar het oordeel van de commissie niet goed mogelijk om een vaste indicator te hanteren die is gebaseerd op de mate van uitputting van het werkdeel. Dit omdat bij de relatie tussen de uitputting van het werkdeel en het geheel van beleid en uitvoering ook een groot aantal andere factoren een rol spelen.

De commissie stelt wel vast dat indien aan geen der vaste indicatoren is voldaan (arbeidsmarkt criterium van de regeling WWB en de twee aanvullende arbeidsmarkt criteria van de commissie), het in gevallen waarbij het werkdeel niet is uitgeput moeilijk is om te komen tot een advies zonder daarbij de inzet van het werkdeel WWB te bestrekken.

Om die reden dient in voorkomende gevallen, naar het oordeel van de commissie een gemeente bij de aanvraag aan te geven waarom het werkdeel niet geheel is uitgeput. De bewijslast om met toepassing van de hardheidsclausule aanspraak te kunnen maken op een aanvullende uitkering op het inkomensdeel WWB ligt bij de gemeenten. In dat kader zal de commissie in 2009 van gemeenten expliciet vragen om de reden van de onderuitputting van het werkdeel te onderbouwen met relevante beleids- en sturingsinformatie

In het jaarverslag van 2007 heeft de commissie zich uitgesproken voor een beoordelingssystematiek waarbij voor gemeenten met een inwonersaantal boven 10.000 inwoners, het zwaartepunt ligt in de beantwoording van de vraag of de gemeente er alles aan heeft gedaan om het tekort op het inkomensdeel WWB zo goed mogelijk te beperken.

Het argument hiervoor was op de eerste plaats dat naar de mening van de commissie, het gevoerde beleid van deze gemeenten een grotere invloed kan hebben op de omvang van het bestand dan de situatie op de arbeidsmarkt. Een tweede argument hiervoor was dat het voor de commissie mogelijk wordt om neer rekening te houden met specifieke factoren die wel leiden tot extra kosten van bijstand, maar die niet of zeer beperkt beïnvloed worden door het beleid en uitvoering van de gemeente. Als voorbeeld noemde de commissie de huisvesting van statushouders asiel als gevolg van een door de provincie opgelegde taakstelling. De commissie beschouwt een dergelijk taakstelling als element van de situatie op de arbeidsmarkt. Ook kunnen bij de beoordeling van de arbeidsmarkt elementen meer recente ontwikkelingen worden meegenomen dan mogelijk is in het objectief verdeelmodel.

Naar de mening van de commissie sluit een dergelijke beoordeling beter aan bij het uitgangspunt dat de aanvullende uitkering een vangnet is. Bovendien kan dan voor beantwoording van de bovengenoemde vraag, in plaats van de huidige regelgeving met verschillende beoordelingselementen voor verschillende categorieën gemeenten, worden volstaan met beantwoording op een manier die voor alle gemeenten met meer dan 10.000 inwoners dezelfde is.

Omdat een dergelijk beoordelingskader verder gaat dan wat tot dusverre zowel door de Inspectie Werk en Inkomen als door de commissie zelf is ontwikkeld heeft de commissie aanbevolen om nader te

onderzoeken of, en zo ja hoe, de hier voorgestane werkwijze kan worden ingevoerd. Een dergelijk onderzoek heeft tot op heden niet plaatsgevonden.

Met de inwerkingtreding van de Meerjarige aanvullende uitkering (MAU), waarbij beleid en uitvoering in alle gevallen wordt meegewogen bij de beoordeling van de vraag of en in welke mate men in aanmerking komt voor een aanvullende uitkering, wordt voor een deel tegemoet gekomen aan de wens van de commissie om beleid en uitvoering bij alle gemeenten boven 10.000 inwoners als beoordelingscriterium mee te kunnen wegen. Naar mag worden aangenomen zal de inwerkingtreding van de MAU er bovendien toe leiden dat een beoordeling van een aanvraag voor een incidentele aanvullende uitkering (IAU) waarbij de wenselijkheid van het meewegen van beleid en uitvoering zich in minder gevallen zal voordoen.

Een en ander neemt niet weg dat de commissie haar eerdere aanbeveling nogmaals onder de aandacht wil brengen.

Op 11 februari 2008 heeft de toenmalige staatssecretaris Aboutaleb de evaluatie van het verdeelmodel aangeboden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De klankbordgroep die de evaluatie heeft begeleid, heeft onder voorzitterschap gestaan van de voorzitter van de Toetsingscommissie WWB. In de evaluatie is onder meer geconstateerd dat de Wet Werk en Bijstand vooral werkt door de intrede van volledige budgettering en daarmee eigen risicodragerschap. Daarnaast wordt bestuurlijk ook in toenemende mate het belang van stabiliteit benadrukt. Dit criterium heeft zowel betrekking op het verdeelmodel als op het macrobudget. De voortdurend tussentijdse aanpassingen – waarvan de oorzaak vaak onduidelijk was – heeft geleid tot te veel uitvoerings en bestuurlijke onrust.

Dat het model een objectief karakter moet hebben, staat niet ter discussie. Zowel ingewijden van ministeries, VNG en Divosa als de gemeentelijke bestuurders zelf vinden het van belang dat het model gebaseerd is op niet door individuele gemeenten beïnvloedbare factoren. De Toetsingscommissie onderschrijft deze conclusies.

Een rechtstreeks gevolg van de evaluatie van het verdeelmodel is de inwerkingtreding van de MAU. Bij de totstandkoming van deze regeling is de toetsingscommissie eveneens betrokken geweest. De totstandkoming van de MAU wordt door de commissie met instemming begroet. De MAU geeft de commissie de mogelijkheid om in haar advies zowel een zich mogelijk voordoende verdeelstoornis, als het gemeentelijk beleid in de beoordeling te betrekken. Van meer belang is echter dat gemeenten in de gelegenheid worden gesteld om via een hersteltermijn de kwaliteit van de uitvoering en het beleid te verhogen.

Zoals al eerder is opgemerkt verwacht de commissie dat met de inwerkingtreding van de MAU het beroep op de IAU zal teruglopen. De taak van de toetsingscommissie WWB wordt ingaande 2009 uitgebreid met het adviseren van de minister van SZW over aanvragen in het kader van de MAU. Voor de commissie betekent dit een belangrijke uitbreiding van haar takenpakket. 2009 zal in dat kader vooral een jaar worden om ervaring op te doen met advisering in het kader van de MAU en procedures rond de aanvraag uit te ontwikkelen.

De voorzitter van de toetsingscommissie Wet werk en bijstand,
Th.J.F.M. Bovens

De secretaris van de toetsingscommissie Wet werk en bijstand,
C.A. Westra

Bijlage 1. Kernoverzicht van de gemeenten die over 2007 een aanvraag hebben ingediend

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Albrandswaard	21.523	1.900.469	2.205.875	-16,1%	115.359	positief	n.v.t.	ja	nee	positief
Abcoude	8.651	514.901	657.130	-27,6%	90.739	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Arcen en Velden	8.780	497.580	643.875	-29,4%	96.537	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Baarle Nassau	6.674	592.817	685.791	-15,7%	33.692	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Barendrecht	43.044	1.833.562	2.430.637	-32,6%	413.719	positief	positief	nee	ja	positief
Best	29.006	3.525.270	3.986.123	-13,1%	108.326	positief	n.v.t.	ja	nee	positief
Boarnsterhim	19.314	1.966.647	2.239.516	-13,9%	76.204	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Bodegraven	19.366	1.522.982	1.929.564	-26,7%	254.284	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Breukelen	14.630	736.093	840.854	-14,2%	31.152	positief	n.v.t.	nee	nee	negatief
Brummen	21.229	1.635.258	1.848.448	-13,0%	49.664	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Bunnik	14.160	627.246	819.326	-30,6%	129.355	positief	n.v.t.	ja	nee	positief
Culemborg	27.178	4.767.462	5.352.959	-12,3%	108.751	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Dinkelland	26.061	833.295	964.379	-15,7%	47.755	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Druten	18.114	1.848.376	2.261.277	-22,3%	228.063	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Hattum	11.630	715.012	835.884	-16,9%	49.371	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Heerde	18.013	937.606	1.139.061	-21,5%	107.694	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Heerlen	90.537	42.191.892	46.479.605	-10,2%	68.524	positief	positief	ja	nee	positief
Heiden	19.546	1.145.362	1.351.244	-18,0%	91.346	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Horst a/d Maas	28.852	1.922.300	2.169.210	-12,8%	54.680	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Katwijk	61.111	5.147.634	5.721.517	-11,1%	59.120	negatief	negatief	nee	ja	negatief
Landsmeer	10.264	719.978	919.673	-27,7%	127.697	positief	n.v.t.	nee	nee	negatief
Leek	19.190	2.603.977	3.146.321	-20,8%	281.946	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Leiderdorp	26.077	2.748.938	3.164.349	-15,1%	140.517	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Lemsterland	13.434	2.030.748	2.309.265	-13,7%	75.442	positief	n.v.t.	nee	nee	negatief
Leeuwarderadeel	10.412	1.006.444	1.163.266	-15,6%	56.178	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Lith	6.716	305.363	381.796	-25,0%	45.897	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Loppersum	10.782	1.832.789	2.031.862	-10,9%	15.794	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Maassluis	31.567	7.900.153	8.937.360	-13,1%	247.192	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Margraten	13.521	958.322	1.120.639	-16,9%	66.485	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Meerssen	19.739	2.173.193	2.632.635	-21,1%	242.123	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Meijel	5.871	231.503	257.693	-11,3%	3.040	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Midden Delfland	17.536	680.495	776.078	-14,0%	27.534	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Midden Drente	33.545	3.239.673	3.584.395	-10,6%	20.755	positief	n.v.t.	ja	nee	positief
Mill en St. Hubert	11.007	625.385	722.772	-15,6%	34.849	positief	n.v.t.	ja	nee	positief
Millingen ad Rijn	5.866	728.778	804.569	-10,4%	2.914	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Nederlek	14.521	1.311.168	1.469.894	-12,1%	27.609	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Nieuwerkerk a.d. IJssel	21.933	2.288.607	2.603.843	-13,8%	86.375	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Nieuw Lekkerland	9.444	602.059	743.145	-23,4%	80.880	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Nuenen	22.692	2.682.029	2.979.802	-11,1%	29.570	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Oegstgeest	22.022	1.615.340	1.814.056	-12,3%	37.182	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Onderbanken	8.391	1.341.397	1.597.036	-19,1%	121.499	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Opsterland	29.583	3.500.364	3.953.974	-13,0%	103.574	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Rhemen	18.644	2.271.805	2.564.069	-12,9%	65.084	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Reiderland	7.003	2.302.822	2.875.329	-24,9%	342.225	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Renswoude	4.463	282.101	369.316	-30,9%	59.005	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Scheemda	14.117	2.283.825	2.782.246	-21,8%	270.039	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Schermer	5.139	204.467	253.589	-24,0%	28.675	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Schinnen	13.448	1.702.163	2.099.321	-23,3%	226.942	positief	n.v.t.	nee	nee	negatief
Someren	18.134	1.438.844	1.780.471	-23,7%	197.743	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Stadskanaal	34.123	9.038.409	10.188.677	-12,7%	246.427	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Staphorst	15.899	521.318	679.643	-30,4%	106.193	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Tubbergen	20.724	744.823	852.454	-14,5%	33.149	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Vaals	9.959	3.058.291	3.635.839	-18,9%	271.719	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Veenendaal	61.706	11.440.606	12.690.439	-10,9%	105.772	positief	positief	nee	nee	positief
Wassenaar	25.608	2.590.393	3.162.650	-22,1%	313.218	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Westerveld	19.287	1.492.192	1.656.008	-11,0%	14.597	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Wieringermeer	12.668	1.122.273	1.303.697	-16,2%	69.167	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Wijk bij Duurstede	23.366	1.773.168	2.105.043	-18,7%	154.558	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Winschoten	18.476	6.211.528	7.202.944	-16,0%	370.263	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
De Wolden	23.602	1.290.182	1.449.377	-12,3%	30.177	positief	n.v.t.	ja	nee	positief
Woudrichem	14.328	740.193	848.427	-14,6%	34.215	positief	n.v.t.	ja	ja	positief
Wunseradiel	11.897	972.131	1.095.812	-12,7%	26.468	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Wymbritseradiel	16.163	1.074.197	1.237.328	-15,2%	55.711	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
Zaltbommel	26.194	2.090.879	2.398.596	-14,7%	98.629	positief	n.v.t.	nee	ja	positief
Zederik	13.467	557.175	656.319	-17,8%	43.427	positief	n.v.t.	nee	nee	positief
1 = aantal inwoners per 1 januari 2008										
2 = toegekende uitkering inkomensdeel WWB 2007										
3 = kosten van algemene bijstand in 2007										
4 = tekort inkomensdeel WWB 2007 als percentage van de toegekende uitkering										
5 = kosten van algemene bijstand in 2007 waarvoor een aanvullende uitkering kon worden verstrekt										
6 = oordeel van IWI over de financiële rechtmatigheid van de uitvoering van de WWB										
7 = oordeel van IWI over de relatie tussen beleid/uitvoering en het tekort op het inkomensdeel										
8 = geldigheid van het arbeidsmarkt criterium van de Regeling WWB										
9 = geldigheid van het (dubbele) aanvullende arbeidsmarkt criterium van de toetsingscommissie										
10 = advies van de toetsingscommissie										